

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 78 ระบุรัฐต้องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง รวมทั้งมาตรา 79 ระบุรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามหลักพัฒนาที่ยั่งยืน มาตราที่ 84 รัฐจะต้องส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร กอปรกับสถานการณ์ในการพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงที่มีความสลับซับซ้อนอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐต้องเปลี่ยนแปลงการบริหารเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนจากระบบสั่งการจากเบื้องบนสู่เบื้องล่างให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากเบื้องล่างสร้างเครือข่ายเน้นพื้นที่ชุมชนเป็นฐานในการประสานความร่วมมือทุกส่วนเพื่อให้ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงตนเองรวมทั้งภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่ (วุฒิสภา 2541 : 18-19) สอดคล้องกับ (กุลดิติก แก้วประพาพ 2544 : 13) การพัฒนาด้านการเกษตรที่ผ่านมายังขาดการต่อเนื่อง และขาดการเชื่อมโยงในการบริหารจัดการ อีกทั้งการบริหารแบบแยกส่วนขาดการผสมผสานกิจกรรมระหว่างกัน จึงทำให้การพัฒนาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้ทั้งหมด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลให้เป็นศูนย์กลางในการรับและถ่ายทอดเทคโนโลยีทุก ๆ ด้านแบบเบ็ดเสร็จ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณลงไปสนับสนุนพื้นที่ในลักษณะการบูรณาการร่วมกันทุกฝ่าย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้รับแนวคิดทิศทางและยุทธศาสตร์การทำงานใหม่จากเดิมที่เคยเน้นบทบาทการพัฒนาการเกษตรโดยเจ้าหน้าที่รัฐเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้สอน เป็นนักส่งเสริมการเกษตรเปลี่ยนเป็นการให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และเน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการปฏิบัติของเกษตรกรบนพื้นฐานภูมิปัญญาและทรัพยากรของตนเองและท้องถิ่นเป็นสำคัญ อันส่งผลให้เกิดองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง เกษตรกรเป็นผู้มีปัญญาและทำงานอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลความรู้โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเพื่อเป็นศูนย์กลางให้เกษตรกรและชุมชนเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดกิจกรรมพัฒนาการเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2542)

ในปี 2542 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรขึ้นทุกตำบลทั่วประเทศ ต่อมาเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2543 มติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการให้เปลี่ยนชื่อจากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรเป็นศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2544 : 3) หลักในการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของชุมชนทางด้านการเกษตร เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของชุมชน โดยจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เพื่อให้บริการด้านการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ สามารถให้บริการที่จุดเดียว (One Stop Service) โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของส่วนราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับท้องถิ่นให้มีลักษณะทำงานเป็นแบบบูรณาการยึดยุทธศาสตร์ของเกษตรกรเป็นหลัก ให้การสนับสนุนและพัฒนาความสามารถของเกษตรกรในชุมชนให้มีความพร้อมในด้าน โครงสร้างพื้นฐานความรู้ในการพัฒนาการเกษตรด้านต่าง ๆ การบริการข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมและตัดสินใจในการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ของชุมชน โดยการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบล เพื่อส่งผลให้เกษตรกรมีการพัฒนาอาชีพของตนเอง และมีรายได้เพิ่มขึ้น แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

จังหวัดสงขลาได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมาครบทุกตำบลและทุกอำเภอ โดยในอำเภอเมืองจังหวัดสงขลาได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 5 ตำบล จำนวน 5 ศูนย์ฯ และจากการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ผ่านมาประเมินโดยเครือข่ายการฝึกอบรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2545 : 110-113) พบว่าในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลยังมีการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรค่อนข้างน้อย และเป็นการดำเนินการในรูปแบบของการประชุมเพื่อเสนอปัญหาของเกษตรกรแล้วนำมากำหนดเป็นแผนพัฒนาการเกษตรจากแนวคิดและการเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ และกอบกู้กับนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐให้มีการกระจายอำนาจสู่ส่วนท้องถิ่น ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องถ่ายโอนภารกิจจากกรมส่งเสริมการเกษตรไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการเกษตร 2547) ฉะนั้นแผนพัฒนาการเกษตร จึงมีความสำคัญในการขอสนับสนุนงบประมาณตามโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพการเกษตร กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

จากสภาพปัญหาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรกรณีศึกษาใน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรว่ามีมากน้อยเพียงใด ปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมหรือไม่อย่างไรและเกษตรกรมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรหรือไม่อย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาการมีส่วนร่วมของ เกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรใน อำเภอเมืองจังหวัดสงขลาให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อความถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์กับ ชุมชนสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรใน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร กรณีศึกษา อำเภอ เมือง จังหวัดสงขลา

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 ได้ทราบถึงปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกรที่ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3.1.2 ได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3.1.3 ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมเกษตรกรในการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรของ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3.1.4 ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ภูมิศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3.2 ด้านการนำไปใช้

3.2.1 นำข้อเสนอแนะที่ได้จากเกษตรกรไปพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ที่เหมาะสมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

3.2.2 เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการนำแผนพัฒนาการเกษตรที่ได้นำเสนอในแผน พัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนงบประมาณและ การแก้ปัญหาของเกษตรกร ได้ตรงตามความต้องการ

3.2.3 ทำให้เกษตรกรได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1. ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 5 ตำบล จำนวน 5 ศูนย์ คือ ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรตำบลเกาะเต่า ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลเขารูปช้าง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลพะวง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ตำบลทุ่งหวัง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ตำบลเกาะข่อย เป็นสถานที่ทำการศึกษาวิจัย

4.2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรใน จำนวน 5 ตำบล ของอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา คือ ตำบลเกาะเต่า ตำบลเขารูปช้าง ตำบลพะวง ตำบลทุ่งหวัง ตำบลเกาะข่อย ตำบลละ 50 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2547) ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 250 คน และได้กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณหาจากประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรในการคำนวณหา ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรยามานะ (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์ 2531 : 51) ได้กลุ่มตัวอย่าง 155 คน

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาศักยภาพและข้อมูลของชุมชน
- 2) การมีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพปัญหาความต้องการของชุมชน
- 4) การมีส่วนร่วมในการจัดเวทีชุมชนเลือกทางเลือก
- 5) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

4.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.4.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกรที่เข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำแนกได้ดังต่อไปนี้

1) สภาพพื้นฐานทั่วไป

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพสมรส
- ระดับการศึกษา
- ตำแหน่งทางสังคม
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- การติดต่อกับเจ้าหน้าที่
- การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ
- จำนวนพื้นที่ถือครอง
- รายได้

2) ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม

- ความคาดหวังในผลประโยชน์
- ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน
- การรับรู้ข่าวสาร

4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำแนกเป็น 5 ด้านดังนี้

- การมีส่วนร่วมในการศึกษาศักยภาพและข้อมูลชุมชน
- การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน
- การมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพปัญหาตามความต้องการของชุมชน
- การมีส่วนร่วมในการจัดเวทีชุมชนเลือกทางเลือก
- การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) เพื่อศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีดังนี้

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variable)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

6. สมมติฐานการวิจัย

6.1 เกษตรกรที่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่งทางสังคม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวนพื้นที่ถือครอง รายได้ที่แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรทั้ง 5 ด้านและด้านรวมแตกต่างกัน

6.2 ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม ประกอบด้วย ความคาดหวังในผลประโยชน์ ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ภูมิศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

7. นิยามศัพท์

7.1 นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การร่วมมือของเกษตรกร ในการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ ของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของตำบล

7.1.2 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ตำบลละ 50 คน

7.1.3 แผนพัฒนาการเกษตร หมายถึง แผนพัฒนาตำบลด้านการเกษตรที่จัดทำขึ้น โดยเกษตรกรผู้เข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ซึ่ง ประกอบด้วย

- แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

- แผนธุรกิจชุมชนด้านการเกษตรเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์หลักของตำบล

- แผนปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

7.1.4 ความคาดหวังในผลประโยชน์ หมายถึง ความคาดหวังของเกษตรกรที่จะ ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ได้ผลผลิตในอาชีพเพิ่มขึ้น เพื่อต้องการพัฒนาชุมชนเป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้ได้แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ให้ได้แผนธุรกิจของชุมชน และให้ได้แผนฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากการเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

7.1.5 ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน หมายถึง ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับกิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรทุกขั้นตอน คือ การศึกษาศักยภาพข้อมูลชุมชน วิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ประเมินศักยภาพปัญหาความต้องการของชุมชน จัดเวทีชุมชนเลือกทางเลือกและวิเคราะห์จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

7.1.6 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร หมายถึง ศูนย์บริการแหล่งความรู้ด้านการเกษตรและพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในลักษณะบูรณาการณจุดเดียว (one stop service) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดการ โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เกษตรกร รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนภายใต้ศักยภาพที่มีอยู่

7.2 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

7.2.1 การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร หมายถึง การที่เกษตรกรร่วมกัน ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและข้อมูลชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน การประเมินศักยภาพปัญหาตามความต้องการของชุมชน การจัดเวทีชุมชนทางเลือก การวิเคราะห์จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

7.2.2 การมีส่วนร่วมในการศึกษาศักยภาพและข้อมูลชุมชน หมายถึง การที่เกษตรกรร่วมกันศึกษาข้อมูลพื้นฐานของตำบล ข้อมูลด้านการปกครอง และข้อมูลสภาพการผลิตการเกษตรของตำบล

7.2.3 การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน หมายถึง การที่เกษตรกรร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ด้านทรัพยากร ปัญหาด้านการเกษตร ปัญหาด้านการเกษตรและสังคมของตำบล

7.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพปัญหาความต้องการของชุมชน หมายถึง การที่เกษตรกร ร่วมประชาสัมพันธ์การจัดทำแผน ร่วมประเมินข้อดี จุดแข็ง (ศักยภาพ) ของชุมชน ร่วมประเมินสภาพปัญหาของชุมชน

7.2.5 การมีส่วนร่วมในการการจัดเวทีชุมชนทางเลือก หมายถึง การที่เกษตรกร ร่วมกันประชาสัมพันธ์จัดเวที การจัดเตรียมสถานที่ การร่วมประชุมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ร่วมการตัดสินใจในทางเลือกของตำบล

7.2.6 การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร หมายถึง การที่เกษตรกรร่วมกันวิเคราะห์แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ วิเคราะห์แผนธุรกิจชุมชนด้านการเกษตรเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์หลักของตำบล และร่วมวิเคราะห์แผนการปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตำบล